

COHORTA PENTRU COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL ANTICORUPȚIE

RECOMANDĂRI

Combaterea corupției este parte integrantă a eforturilor de consolidare a democrației la nivel mondial. Cooperarea internațională în investigarea cazurilor de corupție la nivel înalt și de recuperare a activelor este crucială pentru a depăși impunitatea asociată cazurilor grave de corupție.

Instrumentele internaționale existente, cum ar fi Convenția ONU împotriva corupției (UNCAC) și Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate (UNTOC), precum și convențiile regionale relevante oferă baza pentru cooperare internațională și recuperarea activelor. Angajamentele asumate de către țări în Declarația Politică a Sesiunii Speciale a Adunării Generale a ONU (UNGASS) împotriva corupției, adoptată în iunie 2021, consolidează și completează obligațiile asumate prin aceste instrumente.

Multe alte instrumente și recomandări relevante pentru activitatea cohorței au fost, de asemenea, menționate în cadrul discuțiilor cohorței, inclusiv Poziția Africană Comună privind Recuperarea Activelor, Raportul grupului special FACTI, Declarația de la Oslo privind Corupția care Implică Cantități Vaste de Active, Ghidul Lausanne pentru Recuperarea Eficientă a Activelor, precum și discuții în cadrul reuniunilor internaționale ale experților ONU privind recuperarea activelor și Forumul Global din 2017 privind Principiile de Recuperare a Activelor pentru Eliminarea și Transferul Bunurilor Furate Confiscate în Cazurile de Corupție – pe care au fost elaborate de către un grup de ONG-uri.

S-au înregistrat unele progrese în ultimii 10-15 ani și ar trebui de recunoscut acest fapt. În special, au existat câteva exemple unde s-a îmbunătățit cooperarea internațională. Cu toate acestea, rămân câteva provocări cheie, inclusiv:

- Teritorii necooperante
- Lipsa resurselor pentru, încetineala și birocrăția asistenței juridice reciproce
- Lipsa voinței politice
- Corupția ripostează (campanii de dezinformare, dosare împotriva procurorilor, judecătorilor, mass-media...)

Cohorta s-a întrunit în două ateliere de lucru în cadrul cărora s-au făcut prezentări și recomandări din partea experților cu privire la o serie de probleme relevante. În baza discuțiilor din aceste ateliere și a contribuțiilor primite de la participanți și experți, fără pretenția de exhaustivitate, **Cohorta pentru Cooperare Internațională în domeniul Anticorupției recomandă următoarele domenii cheie de acțiune și reformă** în contextul cooperării internaționale privind investigarea cazurilor de corupție și de recuperare a activelor, menționând că, cooperarea internațională este un aspect critic al oricărui efort de a depăși impunitatea care slăbește democrațiile și întărește guvernele autoritare din întreaga lume:

Consolidarea conformității cu standardele internaționale

1. **Stabilirea sau consolidarea mecanismelor de evaluare a implementării** instrumentelor internaționale și a recomandărilor privind cooperarea internațională și recuperarea activelor, cum ar fi cele pentru UNCAC, UNTOC, Grupul de acțiune financiară - FATF, Declarația politică a UNGASS din 2021 Împotriva Corupției, convențiile regionale anti-corupție și alte inițiative internaționale (de exemplu, Forumul Global privind Principiile de Recuperare a Activelor, Ghidul Lausanne pentru Recuperarea Eficientă a Activelor etc.).
2. Analizarea posibilității de a institui un mecanism de **raportare sistematică anuală a performanțelor țării în ceea ce ține de cererile de asistență juridică reciprocă** și de utilizare a **acțiunilor colective** ale statelor pentru a exercita presiuni asupra jurisdicțiilor necooperante, în special în cazurile grave de corupție.

Extinderea sferei de aplicare a standardelor internaționale și a legislației interne

3. Sporirea **recunoașterii infracțiunilor de corupție la nivel înalt ca infracțiuni serioase, agravate și de criminalitate organizată** în conformitate cu recomandările Transparency International și ale altora și îmbunătățirea cadrului național și internațional referitoare la jurisdicție, imunități, termene de prescripție, regimuri de confiscare fără condamnări și altele.
4. Crearea **registrelor centralizate ale beneficiarilor efectivi** care să acopere toate entitățile juridice și modalitățile și să conțină informații verificate despre cine le deține sau le controlează în cele din urmă și care sunt accesibile tuturor părților interesate naționale și străine relevante. Asigurarea că registrele sunt menținute și actualizate în mod adecvat și că există sancțiuni proporționale și cu efect de descurajare pentru nerespectare.
5. Asigurarea angajamentului pentru **o reglementare și un control mai strict al afacerilor și profesiilor nefinanciare** (acestea pot include cazinouri, agenți imobiliari, avocați, notari, alți profesioniști din domeniul juridic și contabili independenți etc.) care pot fi utilizate pentru a spăla veniturile din infracțiuni, și să permită confiscarea profiturilor provenite din activitatea lor. Înaintarea solicitării de a adopta măsuri de combatere a spălării banilor și de asigurare a unei supravegheri adecvate.
6. De a solicita printr-un act normativ și de a implementa în mod eficient **mecanisme de protecție și recompensă pentru avertizorii** din sectorul public și privat care raportează despre corupție, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale. Asigurarea de sancțiuni pentru acțiunile de represalii și repunerea în funcție în caz de concediere; acordarea de imunitate avertizorilor al căror statut a fost recunoscut. Este necesar de lua în considerare crearea sau desemnarea unui organ independent cu mandat de a recunoaște statutul de avertizor
7. Introducerea instrumentelor juridice inovatoare, cum ar fi **mecanisme de confiscare extinsă, care nu se bazează pe o hotărâre de condamnare sau prezumții relative, care pot fi combătute, de spălare a banilor** în cazuri specifice, în care modul în care are loc o tranzacție sau este deținut un activ nu sugerează altă justificare decât cea de a ascunde proveniența produselor infracțiunii și proprietatea efectivă a acestora.
8. De a lua în considerare adoptarea și implementarea, ca o completare a procedurilor penale cu drepturi depline, a unor **regimuri speciale de sancțiuni împotriva liderilor extrem de corupți**, pentru a le submina capacitatea de a se bucura de veniturile infracțiunii. Aceste regimuri eficiente pot include măsuri care interzic persoanelor fizice și juridice să furnizeze sau să pună la dispoziție fonduri sau alte resurse economice persoanelor pretinse sau găsite vinovate de corupție gravă. Coordonarea acțiunilor comune acolo unde este posibil, pentru o mai mare eficacitate. Orice sancțiuni și confiscări ar trebui să urmeze procedura legală.

9. Introducerea și armonizarea la nivel internațional a legilor și practicilor care să asigure ca **încasările din corupție, mită și spălare de bani, precum și orice vărsare a profiturilor și amenzilor rezultate din procese sau reglementări penale sunt returnate țărilor vătămate**, fără a aduce atingere la compensarea victimelor și promovarea dispunerii transparente și responsabile a fondurilor recuperate.
10. Introducerea unei politici coerente pentru bunurile recuperate care să includă **utilizarea transparentă și responsabilă a fondurilor recuperate în beneficiul persoanelor vătămate**, în conformitate cu recomandările practice de mai jos. Aceasta ar trebui să prevadă posibilitatea participării active a societății civile la gestionarea sau supravegherea recuperării și utilizării fondurilor recuperate în țările victime.
11. Relatarea celor mai bune practici și experiențe interne pentru asigurarea unor **remedii adecvate pentru victimele corupției**, elaborând îndrumări și revizuirea legislația națională pentru a asigura conformitatea cu articolele 32 și 35 UNCAC. **Acordarea organizațiilor societății civile independente personalitate juridică** pentru a reprezenta interesul public și pentru a iniția și urmări cazuri de corupție și, după caz, să depună cereri în numele victimelor corupției.
12. Relatarea celor mai bune practici privind **implementarea cerințelor de declarare a averii pentru funcționarii publici**, ținând cont de utilitatea unei astfel de raportări în investigațiile de recuperare a activelor și procedurile de confiscare și luarea în considerare aderarea la „Tratatul internațional privind schimbul de date pentru verificarea declarațiilor de avere”.

Consolidarea coordonării și cooperării operaționale internaționale

13. Acolo unde este cazul, utilizarea **canalelor informale de cooperare și implicare timpurie cu jurisdicțiile străine în cauză**, pentru a evita dificultățile cauzate de diferențele dintre abordările naționale și în scopul de a partaja informații, de a avansa în investigații, de a construi încrederea între jurisdicții, de a îmbunătăți eforturile ulterioare de asistență juridică reciprocă formală și facilitarea recunoașterii și executării hotărârilor de sechestrare și confiscare.
14. Promovarea cunoașterii și a utilizării **mecanismelor de coordonare internațională și de aplicare a legii informale și de cooperare pentru recuperarea activelor**, cum ar fi Centrul Internațional de Coordonare Anticorupție (IACCC), Rețeaua Operațională Globală a Autorităților Anticorupție (GlobE Network), Inițiativa Interpol a Punctele Focale Globale și Rețeaua Rețeaua Camden Inter-agenții de Recuperare a Creanțelor (CARIN) și rețelele regionale similare ARIN, sau Rețeaua Norvegiană a Vânătorilor de Corupție și iau în considerare crearea sau sprijinirea **mecanismelor internaționale de răspuns rapid** pentru a ajuta țările cu capacitate scăzută.
15. Încurajarea și sprijinirea **cooperării dintre organizațiile societății civile și jurnaliștii de investigație**, cum ar fi în cadrul Consorțiului Global Anticorupție.
16. **Furnizarea și încurajarea coordonării asistenței tehnice și operaționale țărilor cu capacități limitate, inclusiv instruire și consolidare a capacităților**, pentru a facilita aplicarea legii și eforturile aferente de recuperare a activelor, cu sprijinul inițiativelor multi-jurisdicționale, cum ar fi Oficiul ONU pentru Droguri și Crimă / Inițiativa de recuperare a activelor furate a Băncii Mondiale, Centrul Internațional pentru Recuperarea Activelor (ICAR) al Institutului Basel pentru Guvernanță, IACCC sau inițiative regionale (RAI, SELDI...).
17. Asigurarea unei **abordări coordonate a aplicării legii împotriva infracțiunilor de corupție și spălare a banilor**, pentru a se asigura că spălarea veniturilor din infracțiunile de corupție poate fi urmărită și sancționată în mod eficient.

18. Atunci când autoritățile naționale de aplicare a legii se confruntă cu provocări în urmărirea cauzelor, ar trebui să ia în considerare **externalizarea cazurilor** și colaborarea cu autoritățile din alte țări, de ex. prin solicitarea țării solicitate să inițieze propriile proceduri pentru spălarea banilor; prin înființarea de echipe comune de investigare; sau lucrând cu organizații relevante ale societății civile care au calitate legală pentru a iniția și a urmări cazuri de corupție.
19. Statele ar trebui să solicite de la **INTERPOL să îmbunătățească abordarea față de cererile legate de Persoane Expuse Politic (PEP)**, astfel încât acestea să nu fie respinse ca „motivate politic”. Acest lucru ar putea fi posibil prin crearea unei comisii independente care să examineze aceste solicitări.

Îmbunătățirea capacităților și practicilor interne de aplicare a legii și de gestionare a activelor

20. Asigurarea cu **atribuții necesare, cu independența și cu resurse adecvate autoritățile de aplicare a legii.**
21. Consolidarea capacităților de investigare financiară a autorităților de aplicare a legii, inclusiv prin acordarea acestora de competențe de a **urmări activele după condamnare.**
22. Punerea în aplicare a măsurilor de consolidare a regimurilor interne de recuperare a activelor, inclusiv printr-o **coordonare sporită între părțile naționale interesate relevante**, cum ar fi agențiile multidisciplinare de recuperare a activelor și de gestionare a activelor, astfel încât fiecare parte interesată să își poată folosi rețeaua profesională și instrumentele profesionale în interesul recuperării activelor.
23. Dezvoltarea unei **cooperări constructive între agențiile de aplicare a legii și organizațiile societății civile** și implementarea sistemelor pentru a ține la curent publicațiile **jurnaliștilor de investigație**, pentru a se asigura că toate informațiile disponibile sunt accesate, că toate informațiile utile colectate sunt utilizate în mod optim în timpul investigației și că investigațiile pot continua datorită societății civile în cazul în care agențiile de aplicare a legii nu pot avansa în timp util și eficient.
24. Oferirea unui mediu sigur, favorabil și incluziv pentru apărătorii drepturilor omului, avertizori (inclusiv funcționarii publici), jurnaliști, cadrele universitare și alte părți interesate pentru a descoperi și raporta cazurile de corupție. Atenuarea **riscurilor de represalii** ale actorilor corupți (campanii de dezinformare, procese împotriva procurorilor, Procese Strategice împotriva Participării Publice (SLAPP), procese împotriva organizațiilor societății civile, alte atacuri).
25. **Împuternicirea autorităților relevante cu puterea de a păstra valoarea activelor indisponibilizate** (de exemplu, **vânzarea anticipată** pentru a preveni dispariția) și de a spori valoarea activelor confiscate (de exemplu, mecanisme de vânzare online sau platforme de licitație).
26. Dezvoltarea registrelor naționale cuprinzătoare sau alte mecanisme care să permită urmărirea **bunurilor indisponibilizate, confiscate sau înghețate, confiscate și returnate.**
27. Asigurarea unui nivel ridicat de transparență prin publicarea de **statistici** detaliate și dezagregate cu privire la cazurile de recuperare a activelor la toate etapele procesului, inclusiv informații despre țara de origine, și publicând hotărâri judecătorești relevante, memorandumuri de înțelegere, acorduri de returnare și alte documente conexe la confiscarea, gestionarea și restituirea bunurilor integral, în timp util.
28. Atunci când se anticipează că bunurile vor fi confiscate și returnate în țara victimă, autoritățile competente ar trebui să încerce să se angajeze cu organizațiile independente relevante ale societății civile și să faciliteze implicarea experților societății civile în diferitele etape ale procesului.

29. Promovarea utilizării **bunurilor confiscate/fondurilor recuperate în scopuri de prevenire a criminalității sau pentru reutilizare socială**, într-o manieră transparentă și responsabilă, inclusiv, de exemplu, prin transferarea acestora către instituții publice sau organizații ale societății civile.
30. Focusarea pe repararea prejudiciului cauzat de corupție, inclusiv prin **îmbunătățirea despăgubirii părții civile în cadrul procedurilor penale**.

**COHORTA PENTRU COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL ANTICORUPȚIE DIN CADRUL
SUMMITULUI PENTRU DEMOCRAȚIE
LISTA ȚĂRILOR ȘI ORGANIZAȚIILOR PARTICIPANTE**

Țările

1. Albania
2. Armenia
3. Austria
4. Bosnia și Herțegovina
5. Bulgaria
6. Chile
7. Costa Rica
8. Franța
9. Germania
10. Irak
11. Irlanda
12. Coreea (Republica)
13. Kosovo
14. Malta
15. Republica Moldova
16. Nigeria
17. Norvegia
18. Senegal
19. Slovenia

20. Spania
21. Elveția
22. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord
23. Ucraina
24. SUA

Organizațiile societății civile

1. Centrul African pentru Guvernare, Recuperarea Activelor și Dezvoltare Durabilă, Nigeria
2. Institutul Basel pentru Guvernanță și Centrul Internațional pentru Recuperarea Activelor, Elveția
3. Brookings Institution, SUA
4. Centrul pentru Studiul Democrației, Bulgaria
5. German Marshall Fund al SUA
6. Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), Republica Moldova
7. Asociația Internațională a Avocaților – Comitetul de recuperare a activelor
8. Institutul de Resurse Juridice, Republica Moldova
9. OCCRP
10. Transparency International
11. Transparency International Franta
12. Transparency International Kazahstan
13. Transparency International Moldova
14. Transparency International Portugalia
15. Coaliția UNCAC

Organizații interguvernamentale și instituții internaționale

1. Comisia Europeană
2. Inițiativa Regională Anticorupție (RAI) – Secretariatul
3. UNODC